

INNBYGGERUNDERSØKELSE FOR VALDRES

2024

VALDRES
skjerper sansane

Innhold

1. Bakgrunn og metode

2. Respons

2. Reiselivets betydning

4. Volumer og reisestrømmer

5. Bærekraftig reiseliv

6. Oppsummering

Foto: Christian Roth Christensen/Visit Norway

1. Bakgrunn og metode

Bakgrunn: Innbyggerundersøkelsen for Valdres ble gjennomført i perioden januar til mai 2024. Innbyggerundersøkelsen er en del av arbeidet med remerking som «[Bærekraftig reisemål](#)». I den sammenheng er det også gjennomført en bedriftsundersøkelsene blant medlemmene i Visit Valdres, en gjesteundersøkelse og en fritidsboligundersøkelse.

Distribusjon og metode: Innbyggerundersøkelsen ble gjennomført som en digital spørreundersøkelse. Viktige distribusjonskanaler har vært nettsiden til Visit Valdres, lokalavisa, kommunens kanaler med flere.

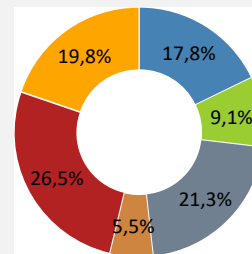
Analyse: I denne rapporten oppsummeres noen sentrale funn fra undersøkelsen. Analysen baserer seg på responsen fra i alt 253 personer i de seks kommunene; Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Etnedal, Vestre Slidre, Øystre Slidre og Vang. Utvalget er basert på personer i aldersgruppen 18 – 80 år, som utgjør om lag 13 500 personer i regionen. Med dette som utgangspunkt tar vi høyde for en feilmargin på 6 %. Analysen representerer først og fremst de som har svart på undersøkelsen, men gir gode indikasjoner på innbyggernes holdninger til reiselivet i regionen.

Undersøkelsen er gjennomført i perioden januar – mai 2024.

Analysen er basert på svar fra 253 respondenter. Alle er bosatt i kommunene: Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Etnedal, Vestre Slidre, Øystre Slidre og Vang.

Hvilken kommune bor du i? (N=253)

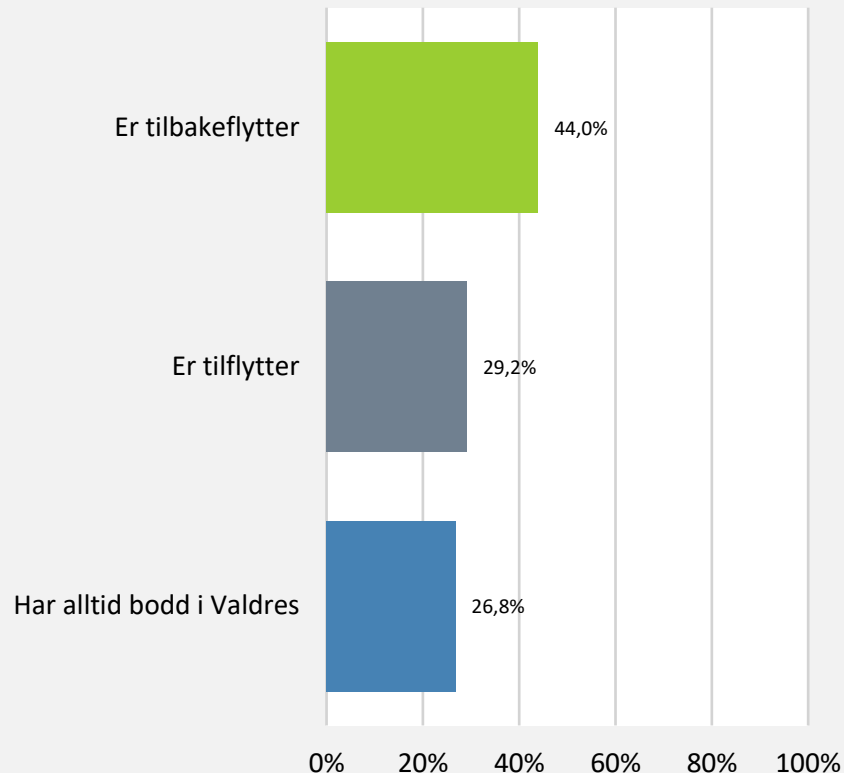

■ Nord-Aurdal ■ Sør-Aurdal ■ Etnedal
■ Vestre Slidre ■ Øystre Slidre ■ Vang

2. Respons

- Antall respondenter N=253
 - 20 % er bosatt i Vang (N=59)
 - 18 % er bosatt i Nord-Aurdal (N=45)
 - 9 % er bosatt i Sør-Aurdal (N=23)
 - 21 % er bosatt i Etnedal (N=54)
 - 6 % er bosatt i Vestre Slidre (14)
 - 26 % er bosatt i Øystre Slidre (67)
- 41 % er menn og 51 % er kvinner. (8 % har ikke oppgitt kjønn.)
- Det er god statistisk fordeling på alder, med flest respondenter i aldersgruppen 31 – 70 år.
- 44 % er tilbakeflyttere, 29 % er tilflyttere og 26 % har alltid bodd i Valdres.

Kryss av det som passer for deg: (N=250)

3. Reiselivets betydning

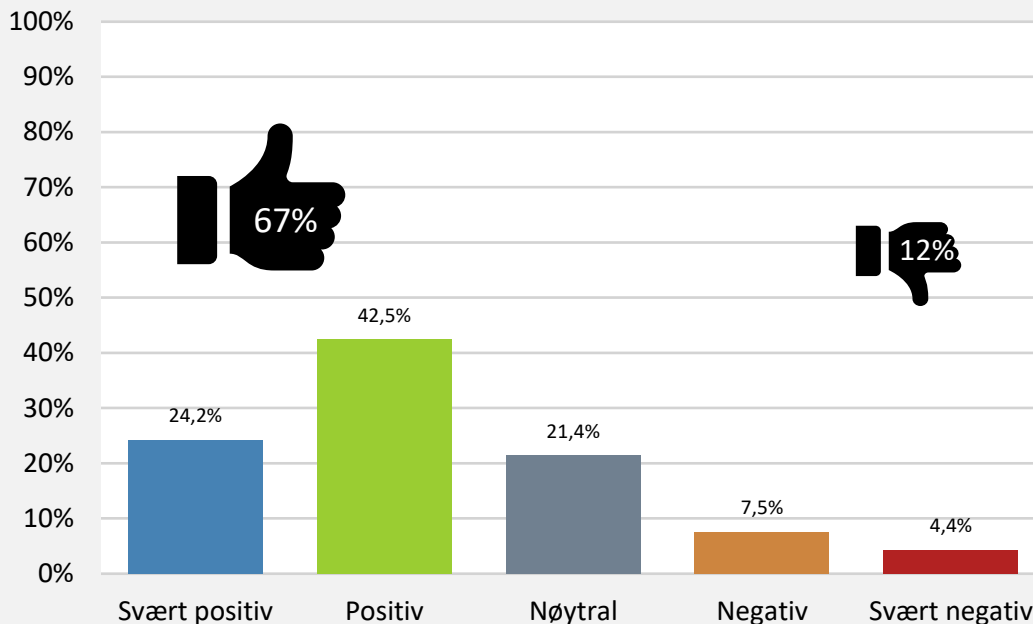
3.1. Holdninger til reiselivssatsingen

**Med reiselivssatsing er det spesifisert i undersøkelsen at det gjelder utvikling og tilrettelegging av tilbud til både turister som overnatter på hotell, hytter/leiligheter eller camping som drives kommersielt, og til deltidsinnbyggere i private fritidsboliger.*

- 67 % er positive til reiselivssatsingen i Valdres.
- 12 % er negative til reiselivssatsingen.

Høyest andel positive er det i Sør-Aurdal (78 %), Nord-Aurdal (71 %) og Vang (68 %). Noe lavere andel positive er det i Øystre Slidre (62 %) og Etnedal (63 %).

Hva er din holdning til reiselivssatsingen* i Valdres?
(N=252)

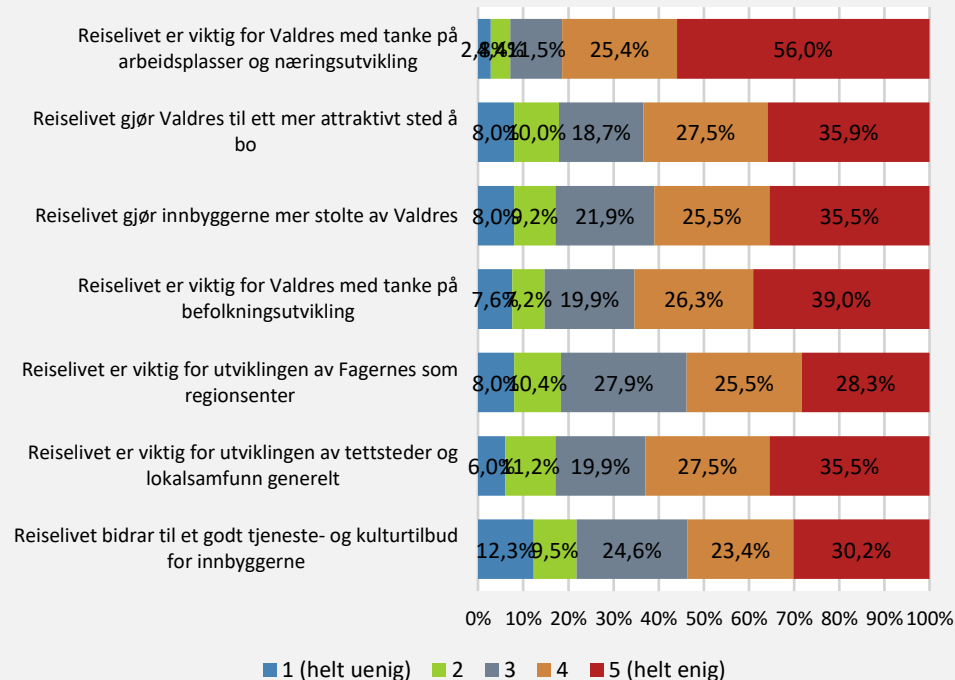

3.1. Reiseliv og lokalsamfunn

Undersøkelsen viser at det er en utbredt opplevelse av at reiselivet i Valdres er viktig for arbeidsplasser, næringsutvikling, bolyst og befolkningsutvikling.

- 81 % er enig i at reiselivet er viktig for Valdres med tanke på arbeidsplasser og næringsutvikling.
- 63 % er enig i påstanden om at «reiselivet gjør Valdres til ett mer attraktivt sted å bo».
- 52 % er enig i påstanden om at «reiselivet er viktig for Valdres med tanke på befolkningsutvikling».
- 63 % er enig i påstanden «reiselivet er viktig for utviklingen av tettsteder og lokalsamfunn».

Hvor enig er du i følgende påstander? (N=252)

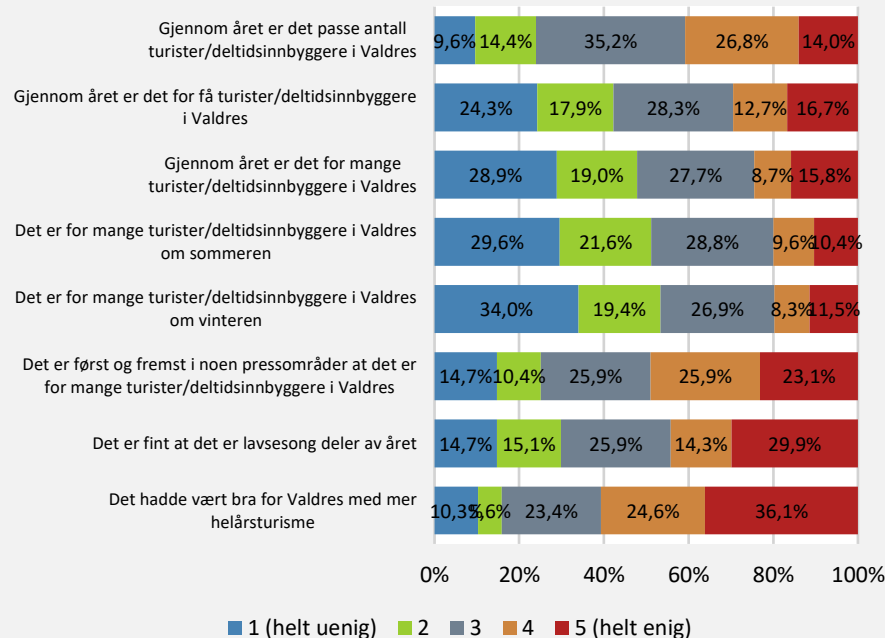

4. Volumer og reisestrømmer

4.1. Opplevelsen av besøksvolum gjennom året

- 48% er *ueneige* i påstanden «gjennom året er det for mange turister/deltidsinnbyggere i Valdres», mot 24 % som er enige og mener det er for mange.
- 51 % er *ueneige* i påstanden «det er for mange turister/deltidsinnbyggere i Valdres **om sommeren**», mot 20 % som er enige og mener det er for mange.
- 53 % er *ueneige* i påstanden «det er for mange turister/deltidsinnbyggere i Valdres **om vinteren**», mot 19 % som er enige og mener det er for mange.
- 44 % er enig i påstanden «det er fint at det er lavsesong deler av året».
- 61 % er enig i påstanden «det hadde vært bra for Valdres med mer helårsturisme». Bildet er likt på tvers av kommunene, med noe høyere andel som er opptatt av helårsturisme i Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre og Sør-Aurdal.

Hvor enig er du i følgende påstander? (N=250-253)

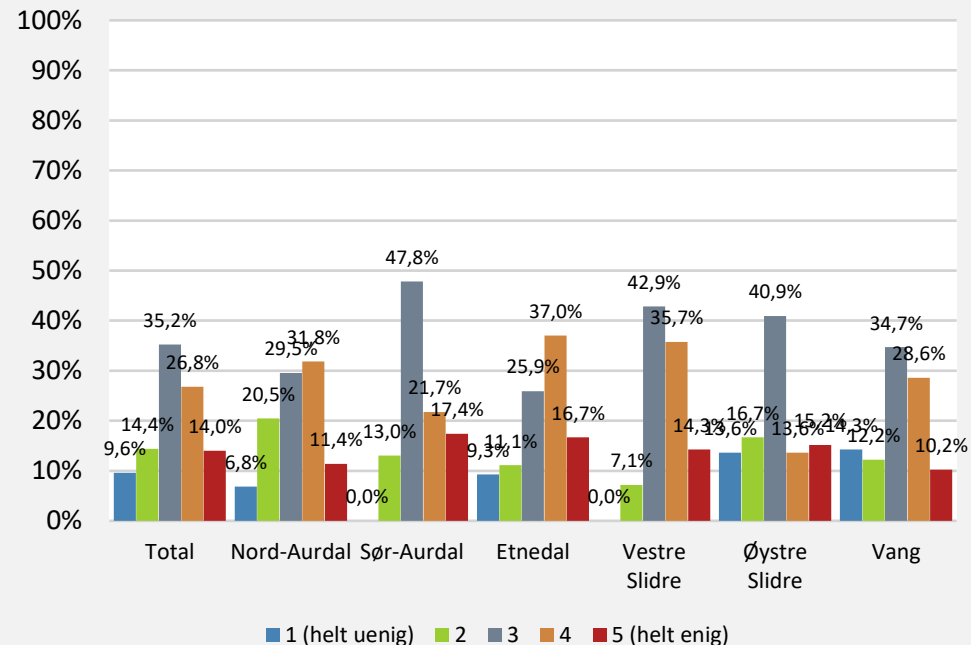

4.2. Akkurat passe

40 % mener det er akkurat passe antall turister inkl. hyttegjester i Valdres gjennom året. Dette inntrykket er relativt likt på tvers av kommunene med noen variasjoner.

Det generelle bildet er dermed at det i det store og hele er ganske høy tilfredshet med nivået som er på turismen per i dag. Det er ønskelig med mer helårsturisme, uten nødvendigvis å øke eller redusere sommer- eller vinterturismen, men å utvide sesongene. Samtidig mener en del også at lavsesongen gir en god pust i bakken.

Gjennom året er det passe antall
turister/deltidsinnbyggere i Valdres (N=250)

4.3. Noen pressområder

Det generelle bildet er at turismen oppleves å være på et godt nivå hva gjelder volum.

49 % er enig i påstanden at «det først og fremst er i noen pressområder at det er for mange turister/deltidsinnbyggere i Valdres».

Noen av stedene som oftest beskrives som pressområder i høysesong er: Beitostølen, Fagernes, Vaset, Filefjell, Aurdalsåsen, Valdresflya.

Sitatene nedenfor illustrerer noen kvalitative tilbakemeldinger på spørsmålet om pressområder i høysesong:

«Nok av plass. Itt no problem»

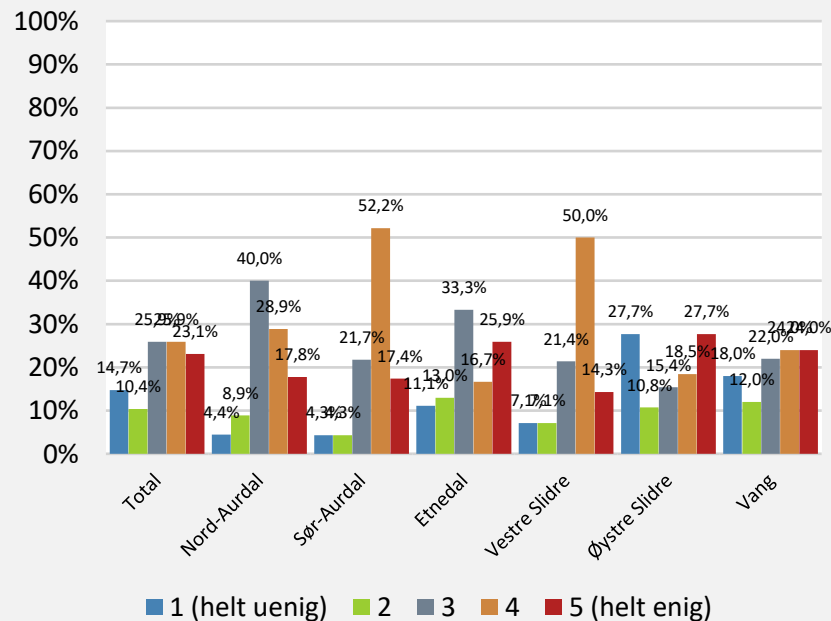
«Trengs mer parkeringsplasser i sentrum av Beitostølen»

«Press på helsetjenester og beredskap»

«Beitostølen. Begynner å dra seg til på Filefjell også»

«Valdresflya og andre sårbare naturområder generelt»

Det er først og fremst i noen pressområder at det er for mange turister/deltidsinnbyggere i Valdres (N=251)

5. Bærekraftig reiseliv

5.1. Bærekraftprinsippene

Innbyggerundersøkelsen kartlegger innbyggernes opplevelse av hvorvidt reiselivsutviklingen skjer innenfor bærekraftige rammer.

Merket for bærekraftig reisemål bygger på Innovasjon Norges ti prinsipper for et bærekraftig reiseliv (basert på FNs turismeorganisasjon UNWTO).

Kriteriene legger særlig vekt på forhold knyttet til naturmangfold, klimautslipp og tilpassing, lokal besøksstyring og lokal livskvalitet og engasjement.

Spørreundersøkelsen kartlegger flere av disse forholdene ut fra innbyggernes perspektiv.

Illustrasjon: Innovasjon Norges 10 prinsipper for bærekraftig reiseliv. Basert på UNWTO.

5.2. Utviklingspotensial

39 % er enige i påstanden: «Valdres fremstår i dag som et bærekraftig reisemål og en bærekraftig region», mot 28% som er uenig.

Valdres fremstår i dag som et bærekraftig reisemål og en bærekraftig region (N=252)

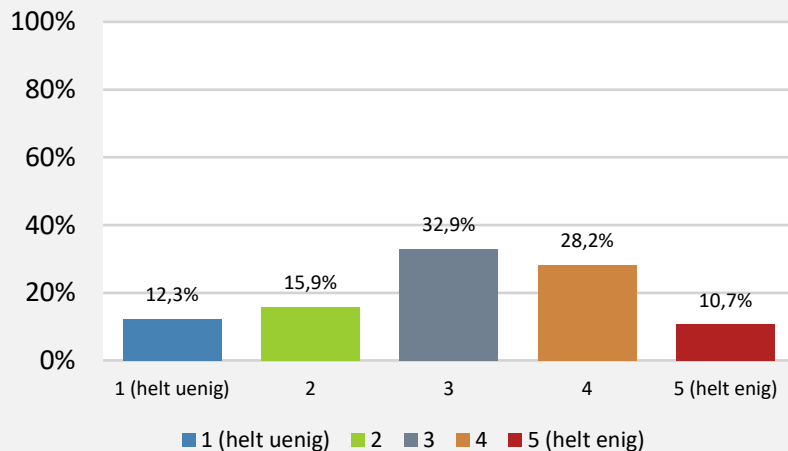
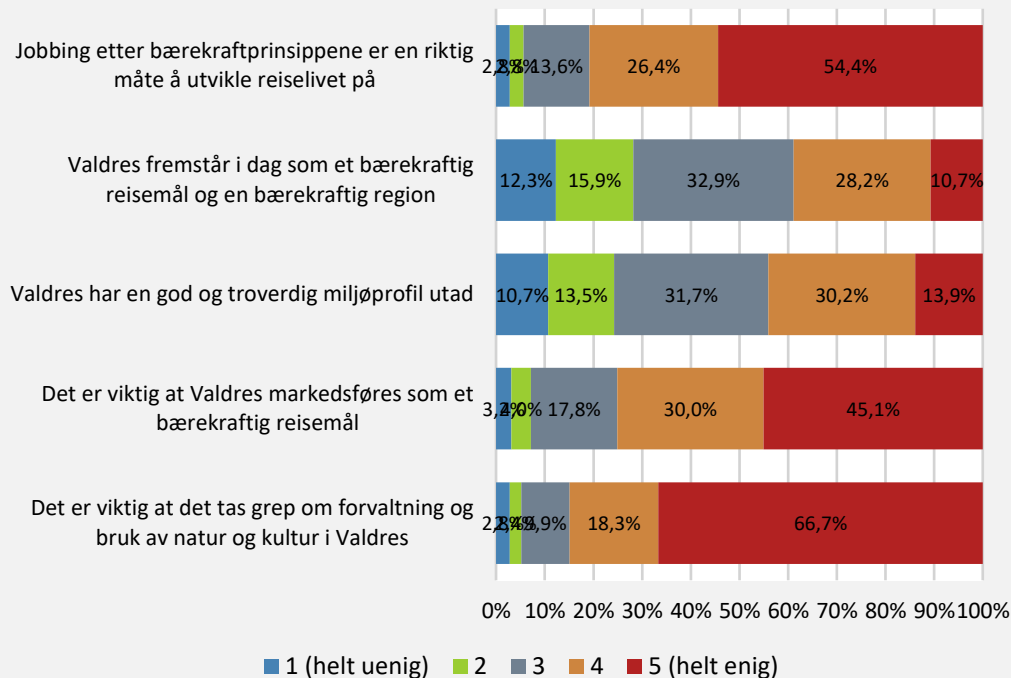

Foto: Terje rakke /VisitNorway

5.3. Viktigheten av bærekraft

- 80 % er enig i påstanden: «jobbing etter bærekraftprinsippene er en riktig måte å utvikle reiselivet på».
- 75 % mener det er viktig at Valdres markedsføres som et bærekraftig reisemål.
- 85% mener det er viktig at det tas grep om forvaltning og bruk av natur og kultur i Valdres.

Hvor enig er du i følgende påstander?

5.4. Bevaring av natur, kultur og miljø

Gjennom reiselivet kan man formidle og forvalte kulturminner, bygge identitet og lokal stolthet. Både når det gjelder kulturminner, lokal kultur og identitet og naturområder er det viktig at det er en styrt og kontrollert utvikling

- 53 % er enig i påstanden «reiselivet bidrar til et godt tjeneste- og kulturtilbud for innbyggerne».
- 41 % er enig i påstanden «turistene er som regel flinke til å ta hensyn til naturen og landskapet».
- 61 % opplever at reiselivet gjør innbyggerne mer stolte av Valdres.

5.5. Styrking av sosiale verdier

- 73 % har hatt positive opplevelser knyttet til turister/deltidsinnbyggere i nærområdet sitt.
- 46 % har hatt negative opplevelser knyttet til turister/deltidsinnbyggere i nærområdet sitt.
- 44 % opplever at turistene som regel er flinke til å ta hensyn til lokalbefolkningen.

Foto: Christian Roth Christensen/VisitNorway

Eksempler på positive opplevelser innbyggerne har hatt med turister/deltidsinnbyggere og reiselivsbedrifter:

«Positive folk som trives på ferie her»

«Gode møto, god mat»

«Møter mange koselige folk og blir godt mottatt i bedrifter som er knyttet til reiseliv.»

Eksempler på negative opplevelser innbyggerne har hatt med turister/deltidsinnbyggere og reiselivsbedrifter:

«Turister med litt for lite respekt og kunnskap om beitedyr, samt alt for ofte brudd på båndtvang»

«Press på stølsområder, beiteområder, vilttråkk, områder for sårbare arter»

«Forsøpling, frekkhet, stress»

5.6. Økonomisk levedyktighet

- 81 % er enige i påstanden: «reiselivet er viktig for Valdres med tanke på arbeidsplasser og næringsutvikling».
- 54 % er enige i påstanden: «reiselivet er viktig for utviklingen av Fagernes som regionsenter».

Også i den kvalitative delen av spørreundersøkelsen er det forhold knyttet til arbeidsplasser, verdiskaping og næringsutvikling som er gjennomgående positive assosiasjoner til reiselivsutvikling i Valdres.

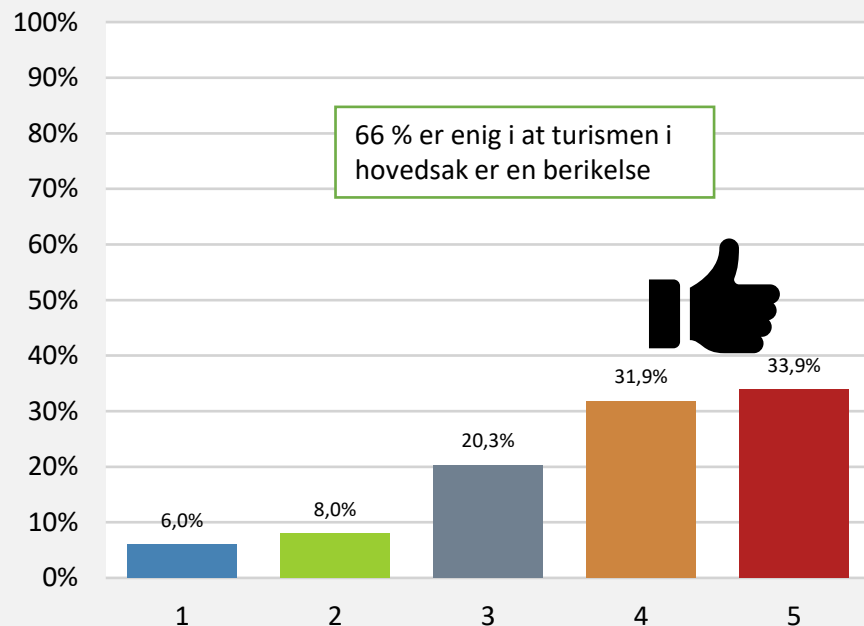
Foto: Yngve Ask/Stanout

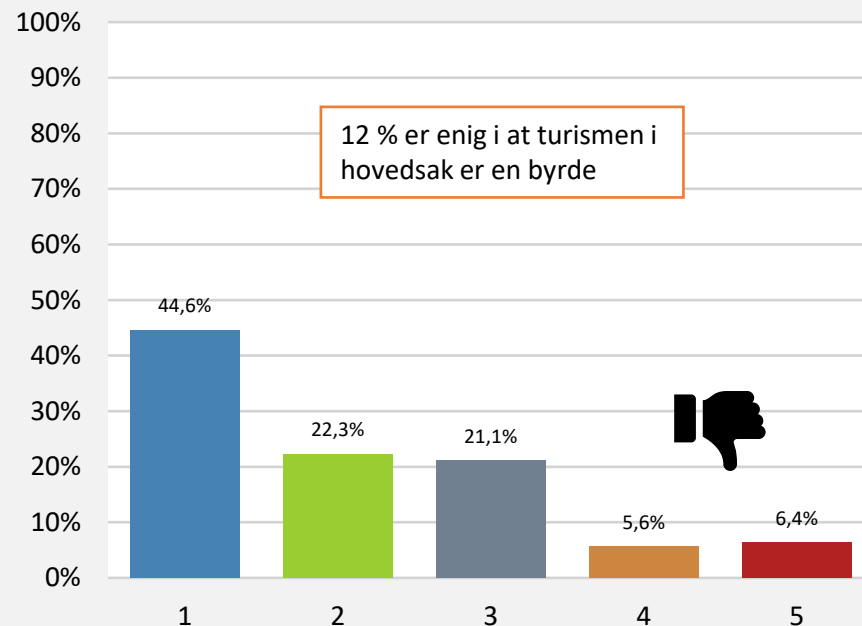
6. Oppsummering

6.1. Turismen er hovedsakelig en berikelse for Valdres

Turismen er hovedsakelig en berikelse for Valdres (N=251)

Turismen er hovedsakelig en byrde for Valdres (N=251)

6.2. Positive sider ved reiselivssatsingen i Valdres

Her er en oppsummering av innbyggernes meninger om de mest positive sidene ved reiselivet i Valdres:

1. **Arbeidsplasser:** Reiselivet skaper mange arbeidsplasser og gir muligheter for lokal sysselsetting.
2. **Bedre tilbud og infrastruktur:** Turismen fører til et bredere utvalg av tjenester, butikker, og kulturtilbud som også lokalbefolkningen nyter godt av.
3. **Økonomisk vekst:** Økt turisme gir økonomisk vinning, både gjennom økt handel og omsetning, som styrker det lokale næringslivet og kommunenes økonomi.
4. **Natur og aktivitet:** Reiselivet fremmer bruk og vedlikehold av naturen, skiløyper, turstier og andre friluftaktiviteter som er tilgjengelige både for turister og fastboende.
5. **Kultur og mangfold:** Innbyggerne opplever økt kulturelt mangfold og flere kulturelle arrangementer, konserter og festivaler som beriker det lokale kulturlivet.
6. **Synlighet og omdømme:** Turistene bidrar til å sette Valdres på kartet, både nasjonalt og internasjonalt, og gir regionen et positivt omdømme.
7. **Bærekraft:** Mange innbyggere setter pris på bærekraftige tiltak innen reiselivet, som bidrar til bevaring av natur og lokal kultur.
8. **Mer liv og røre:** Økt turisme skaper mer aktivitet, liv og røre i bygdene, noe som gjør det mer attraktivt og trivelig å bo der.
9. **Handel og service:** Et økt kundegrunnlag fra turister forbedrer handels- og servicetilbudene, gir et større utvalg varer i butikkene og bedre spisesteder.
10. **Bolyst og bosetting:** Reiselivet kan bidra til økt bosetting ved å gjøre bygdene mer attraktive, samt ved å gi flere arbeidsplasser og bedre levevilkår for både fastboende og tilflyttere.

Sitat fra spm. «Hva mener du er de mest positive sidene ved reiselivssatsingen i Valdres?»

«Gir større kundegrunnlag og bedre utvalg for oss som bor her»

«Gir Valdres et godt omdømme og styrker merkevaren»

«Inkludering i de mindre bygdene»

«Skaffe jobb og øke bosetningen til allerede fastboende og tilflyttere»

«Vise den gamle kulturen og historien vi har. Blandt annet seterdrift.»

«Tilrettelegging kommer også lokalbefolkning til gode»

«Valdressekspressen, veier og god kommunikasjon til og fra Valdres»

«Økt verdiskaping. Flere etableringer»

Foto: valdresbilder.no

6.3. Utfordringer ved reiselivssatsingen i Valdres

De største utfordringene med reiselivet i Valdres slik respondentene beskriver det, kan oppsummeres i følgende punkter:

1. **Kollektivtransport:** vanskelig å bevege seg rundt i regionen uten egen bil. Bilturisme øker belastningen på veinettet.
2. **Internasjonal markedsføring og merkevarebygging:** Manglende fokus og ressurser på internasjonal markedsføring begrenser potensialet for å tiltrekke utenlandske turister.
3. **Samferdsel og infrastruktur:** Behov for tryggere veier og bedre forhold for myke trafikanter for å øke sikkerheten og tilgjengeligheten.
4. **Nedbygging av natur:** Utstrakt hyttebygging og utbygging av naturen fører til tap av uberørt natur, noe som går på bekostning av både miljøet og turistopplevelsen.
5. **Miljøbelastning:** Turisme og hyttebygging medfører betydelige klimautslipp og miljøbelastning, som påvirker både natur og lokalsamfunn.
6. **Sosiale forskjeller:** Økte sosiale forskjeller mellom fastboende og hyttefolk, og mellom ulike sosiale grupper som har ulik nytte av reiselivet.
7. **Press på helsetjenester og beredskap:** Sesongvariasjoner og høyt antall turister legger stor belastning på lokale helsetjenester og beredskap.
8. **Forsøpling og støy:** Økt antall besøkende fører til forsøpling og støy, som skader naturen og forringer opplevelsen for både turister og fastboende.
9. **Økonomisk støtte og kompetanse:** Mangel på økonomisk støtte og tilstrekkelig kompetanse innen reiseliv begrenser mulighetene for bærekraftig utvikling og profesjonalisering.
10. **Konflikt med landbruket:** Turisme og hyttebygging skaper konflikter med landbruket, spesielt knyttet til beiteområder og bruk av utmark.

Disse punktene illustrerer kompleksiteten i å balansere reiselivsutvikling med bevaring av natur, lokalsamfunn og kultur i Valdres.

Sitat fra spm. «Hva mener du er de største utfordringene ved reiselivssatsingen i Valdres?»

«For lite bidrag økonomisk til Visit Valdres , forståelse for hvor viktig den jobben er.»

«Samferdsel tryggere veier og bedre forhold for myke trafikanter.»

«At reiselivet ikke blir aktivt med i samfunnsutviklinga i Valdres.»

«Utbyggingsvedtak må ta hensyn til lokalbefolkningen.»

«Stor belastning på velferden i kommuna, særleg helse»

«Alt for mye natur som ødelegges pga hyttebygging.»

«Biltrafikk gjennom Fagernes»

«Valdres svekkes som varemerke ved nedbygging og ukritisk tilrettelegging»

Foto: Thomas Rasmus Skaug/Visit Norway

6.4. Viktige oppgaver for en bærekraftig utvikling

1. **Felles forståelse for arealbruk:** Skap en felles enighet om hvordan areal skal brukes, basert på fakta og kunnskap. Overvinn polariserende dialog ved å fremme forståelse og samarbeid.
2. **Forbedret kollektivtransport:** Utvikle bedre kollektivtransportløsninger både inn til og internt i Valdres for å redusere biltrafikk og miljøbelastning.
3. **Styring av trafikk og løyper:** Aktiv kanalisering av turisttrafikk, spesielt i løypenett og stølsområder, ved hjelp av skilting og digital informasjon for å redusere slitasje på naturen.
4. **Grundig forarbeid ved nye hytteområder:** Gjennomfør grundige undersøkelser og vurderinger før etablering av nye hytteområder, og fokuser på fortetting i etablerte områder fremfor å ta i bruk nye arealer.
5. **Delingsøkonomi og flere varme senger:** Oppmuntre til delingsøkonomi ved å øke utleie av eksisterende hytter, slik at flere senger er i bruk og behovet for nye hytter reduseres.
6. **Begrense utbygging i urørt natur:** Skap utvikling uten å bygge ned mer urørt natur. Prioriter bevaring av eksisterende naturområder.
7. **Promotering av sirkulærøkonomi:** Gjør sirkulærøkonomi mer attraktiv og populær på alle nivåer, fra lokal produksjon til avfallshåndtering.
8. **Kunnskap om sikkerhet og miljø:** Formidle kunnskap om sikkerhet, beredskap, avfallshåndtering, lokal kultur, og respekt for dyr og eiendom, både digitalt og gjennom skilt og informasjon.
9. **Tilrettelegging for lokal mat og lokale produkter:** Tilby turister lokale produkter og kortreist mat, og oppmuntre til bruk av lokale leverandører og ressurser.
10. **Helhetlig planlegging og destinasjonsledelse:** Utvikle en helhetlig strategi for destinasjonsledelse som sikrer bærekraftig utvikling, inkludert kompetanseheving, samarbeid mellom kommuner, og miljøsertifiseringer for bedrifter.

Sitat fra spm.: «Beskriv det du mener er de viktigste oppgavene som Valdres må løse for at reiselivsutviklingen skal skje på en bærekraftig måte»

«Felles forståelse for areal bruk. Polariserende dialogen i dag må over på fakta og kunnskap forståelse»

«Initiativer for flere varme senger for et levende reiseliv i våre fjellbygder, som igjen skaper attraktive steder å bo»

«Forebygge konflikter med landbruk, m.a. stølsdrift, dyr på beite mm.»

«Bedre muligheter for kildesortering av avfall rundt omkring.»

«God standard på toalett langs hovedveiene slik at folk gjør færre dobesøk i naturen og kaster søppel i søppeldunker og ikke i naturen.»

«Satse på mindre og hyggelige overnattingssteder med lokal mat»

Foto: Terje Rakke/VisitNorway

Foto: Terje Rakke/VisitNørway

Undersøkelsen er satt opp og oppsummert for Visit Valdres ved Mimir as

MIMIR
Rådgivere for reiselivet i over 25 år

© Mimir AS
Storgata 333256 Larvik
www.mimir.no

VI STØTTER
 Redd Barna